

Go hlola temošo ya boso baaging

**South African
Weather Service**

Lenaneotlhopho la diteng

1. Matlakadibe
 2. Diponagalo tša boso tšeo di sepelelanago le matlakadibe
 - Legadima
 - Mamogašwa
 3. Ledimo la Molatšatši
 4. Mafula
 5. Diphefo tše maatla
 6. Go tonya le lehlwa
 7. Kgodu ye koto/ye e kitlanego
 8. Pipelo ya godimo le lephoto la phišo
 9. Maemo ao a loketšego a phatlalatšo ya mello yeo e tšhabago
-

Matlakadibe ke eng, gomme a šoma bjang?

Ye nngwe ya tiragalo ya boso lefaufang, gagolo gare ga naga, ke matlakadibe. Diphefo tše di tšwelela marung ao a sepelago lefaufang la go šišinyega. Lefaufau la go šišinyega ke maemo ao a tšwelelago lefaufang ge moya wo o hlatlogago o le borutho gape o kitlane go gannyane go feta moya wo o lego tikologong wo o tšwelelago go hlatloga. Moya wo o hlatlogago le ge go le bjalo, le wona o a tšidifala, eupša ge lefaufau le tšwela pele go šišinyega, moya wo o tla fiša go feta moya wo o lego tikologong gomme ka gona o tla tšwela pele go hlatloga.

Ka baka la moya wo o hlatlogago wo o tšidifalago, morago moya o tla retela gomme phokafalo e tla diragala. Ke tshepedišo yeo phufudi ye e sa bonalego e fetogago lefaufang go ba marothi ao a bonalago a meetse ke moka re bone tlhamo ya maru.

Go na le ditiragalo tše tharo tše kgolo tše di thomago mosepelo wo o tsepamego wa lefaufau le woo o ka hlokago kgolo ya maru le matlakadibe. Sa pele, go na le phišo ye kgolo ya bogodimo bja lefase ka nako ya go fiša kudu ga letšatši le ka dikgwedi tša go fiša kudu tša ngwaga. Moya bogodimong bja lefase o fiša kudu gomme o kitlana gannyane, o bofefo, gomme ka gona o tla thoma go hlatlogela lefaufang.

Hlatlogo e ka hlolwa gape ke hlatlogo yeo e gatelelwago ge boima bja moya bo fokela thabeng goba dithabeng gomme o gapeletšega go hlatloga. Se se tsebjaga ka la matlakadibe a dithabeng. Mokgwa wa boraro woo maru a matlakadibe a ka golago ka wona ke ge mosepelo wa ka pela wa boima bja moya wa go tonya wa morago ga phefo ya go tonya o sepela ka tlase ga moya wa go fiša gomme o gapeletša moya wa go fiša go hlatloga. Ge go na le monola wo o lekanego moyeng wo borutho maru a tla bopega moyeng wo borutho. Mohuta wo wa matlakadibe o bitšwa matlakadibe a gare ga moya wo o fišago le wo o tonyago.

Lebelo le moya wa go fiša wo o hlatlogelago lefaufang ka tsepamo gantši le feta 10 m/s, fela le ka feta 30 m/s. Se se ka dira gore maru a magadima a gole gabonolo go fihla go 12 km. Mo Afrika Borwa troposfree e diragala ka tekanyo bogodimong bjoo le go thibela kgolo efe goba efe gape ya maru. Maru ka gona a phatlalala ka go rapama go bopa senatlelo se se tsebegago kudu.

Magato a a fapanego a sedikophelo sa matlakadibe

Ka nako ya sedikophelo sa matlakadibe dikgato tše tharo tša go fapana di ka laetšwa. Tekanyo ye e tlwaelegilego ya lephelo la leru la legadima ke bonnyane bja iri fela ga se maru a magadima ka moka ao a golago ka dibake tše tharo tša lephelo.

Ka nako ya kgato ya pele, ntlha ye e tsebjago e le maruhlatlagana goba kgato ya kgolo, ka gona go na le meela ya moya ye e hlatlogago lerung le maatla ao a lekanego go

swara marothodi ka moka a maru ao a šetšego a hlamegile le marothodi a pula maemong a a elago a maru. Marothodi a gola ka ditshepedišo tše di fapanego gomme a ba a magolo le boima go fihla moya wo o hlatlogago o se sa swara ka lerung la magadima. Mo karolong yeo ya leru fao marothodi a pula a bago a magolo kudu le boima kudu, mosepelo wo o hlatlogago o fetoga go ba mosepelo wo o yago tlase gomme pula e thome gona.

Ela hloko: Marothodi a leru ke a mannyane ka moo go tšego a dimilione go bopa lerothodi la pula ka molagare wa 2mm.

Leru la magadima le fihlelela mathomong a kgato ya bobedi ge go sa na le meela ye e hlatlogago karolong e tee ya leru leo le dirago gore leru le gole go tšwela pele, mola karolong ye nngwe ya leru go šetše go na le meela ya moya yeo e yago tlase ka baka la marothodi ao a bago boima kudu gomme a ena bjalo ka pula. Bofelong bja kgato ya bobedi, seo se tsebjago e le kgato ye e godilego, matlakadibe gantši a gatelela ka magadima a maatla le maru gape le sefako ge a tšwelela ka lerung. Gannyane mosepelo wa tlase o tla phatlalala lerung ka moka go fihla kgato ya boraro e lego ya bofelo ya sedikophelo e fihleletšwe, e lego kgato ya go hwa ge go na le fela le moela wa moya wo o yago tlase lerung gomme pula e e na. Ka baka la gore ga go sa na le go ba le moela wa moya wo o hlatlogago lerung, leru ga le sa gola go feta gomme ge marothodi a magolo a pula a nele lerung, leru le a timelela gomme e sego kae letšatši le hlabile gape.

Matlakadibe a ka ba le tšhutišo e tee ya phišo ya leru goba sele, eupša matlakadibe a a tlwaelegilego kudu ka Afrika Borwa a na le dihlopha tša disele tše di golago ka go hlatlamana ka e tee ka bago gona metsotso ye 30 go ya go ye 40. Le ge go le bjalo, matlakadibe a mangwe a akaretša lefelo le legolo, gape a tšea sebaka se se telele. A bitšwa matlakadibe a “sele ye kgolo”. Mohuta wo wa matlakadibe o tšea sebaka se setelele gomme o na le meela ye e hlatlogago le ye e yago tlase ye maatla gape e tšea nako ye telele ka marung. Gantši e bopa karolo ya ledimo la mola wa phefo ye maatla - mola wa matlakadibe ao a sepelago mmogo.

Ditlhokomelo tša kakaretšo ka nako ya matlakadibe

- Ge o le ka ntle O SE nyake seširelo ka tlase ga mehlare
- Theeletša ditemošo seyalemoyeng goba thelebišeneng.
- Ge go kgonega dula ka ntlong gomme o dule kgakala le mafasetere.
- Tswalela diruiwaratwa gomme o khupetšwe difatanaga
- Somolla didirišwa ka moka tša mohlagase.
- O se tsene ka šawareng goba ka pafong goba go šomiša mogala.
- Ge o otlela EMA o phake ka thoko ga tsela moo go se nago mehlare, megala ya mohlagase le meela gona.

2. Diponagalo Tša Boso Tšeo Di Sepelelanago Le Matlakadibe

Matlakadibe a mangwe le a mangwe a ka dira legadima, morwalela, diphefo tše maatla kudu, sefako gomme ka maemo a kotsi mamogašwa.

• LEGADIMA

Ge maru a duma, tsena ka ntlong!

Legadima le diragala ka matlakadibe a mangwe le a mangwe gomme le swanetše go holofelwa ge fela matlakadibe a hlamega.

Naa legadima ke eng?

Legadima ke kelelo ya maatla moyeng. Dikarolwana tšeo di tletšeng ka koketšo le phokotšo di kgobokana ka tlase le ka godimo ga leru. Ge maatlakgogedi gare ga tšona a ka ba maatla kudu, maatla a lokologa. Maatla a bonwa e le panyapanya ye kgolo ya lesedi go putlaganya leratadimo.

Dikarolo tšeo di lego ka bohlabela bja naga, gagolo Kapa Bohlabela le KwaZulu-Natala, di na le tiragalo ya godimodimo ya mahu ao a amanago le magadima ka Afrika Borwa. Ka gona eba le tlhokomelo ye e kgethegilego ge o le mafelong a.

Dintlha tša magadima

- Go na le mehuta ye meraro ya magadima
 - maru lefaseng
 - lefase marung
 - maru marung
- Legadima le ratha lefase makga a 100 motsotso o mongwe le o mongwe.
- 20% ya batho bao ba rathwago ke legadima ba a hlokofala.
- "Legadima ga le ke le ratha gabedi" ka go hloka mahlatse ke kgopolo ye e fošagetšego. Legadima le ka ratha lefelo le tee makga a mantši.
- Go ratha go gantši go diragala mathomong le mafelelong a ledimo.
- 85% ya batšwasehlabele bao ba rathilwego ke legadima ke bana le banna ba bafša ba magareng ga mengwaga ye 18-35 ka baka la gore ba swarwa ke ledimo ge ba le gare ba raloka goba ba šoma ka ntle
- Maatla a a lego ka legadimeng a ka tlatša tleloupu ya diwate tše 100 ka matšatš a 90.
- Kgonagalo ya go bolawa ke legadima ke 1 go 2, 000.000.

• MAMOGAŠWA

Mamogašwa ke ledimo le le dikologago ga šoro ka molagare o monnyane gape ke tiragalo ye bogale kudu ya boso ka bjohle.

Naa mamogašwa ke eng?

Mamogašwa ke ponagalo ya boso ye e tšwelelago go matlakadibe, gagolo ao a sepelelanago le sefako.

Go sa na le dikakanyo tše di fapanego magareng ga ditsebi gore mamogašwa o hlaga bjang, fela bontši bo dumela gore o diragala ka baka la mesepele ya medikologo ye e tsepamego yeo e šetsego e le gona lerung le le matlafadišwego.

Magato a tšhireletšo a legadima

- Ge o le ka ntle gomme o bona goba o ekwa matlakadibe a e tla nyaka seširelo se se bolokegilego ka pelapela!
- Ge moriri wa gago o ema dintlheng, tloga lefelong ka bjako ka mo go kgonegago, ka gobane legadima le ka ratha sebaka seo ka nakong ye e sa fedišego pelo.
- Ge o bona legadima le PEKENYA bala metsotswana fao o kwago MODUMO gona Ka metsotswana ye 30-fega mešomo ka moka ya ka ntle gomme o nyake seširelo se se bolokegilego ka gobane legadima le kgauswi le go ratha. Ge o bala metsotswana ye 15 goba ka tlase, go ratha go tlile go diragala fao o lego gona.
- Mafelo ao a sa bolokegago ka nako ya ledimo la magadima ke:
 - Dibopego tše telele tše di bjalo ka mehlare, dithapo tša mogala le tša mohlagase
 - Ditlhowa
 - Dintlophahlo tša ka thoko.
 - Meetse ao a bulegilego
 - Dikasebo tše di sa sireletšwago goba dišhireletšo tša pikiniki.
- Efoga go ba kgauswi le goba go kgoma:
 - Dilo tša metale tše di bjalo ka diterata, dikoloyana tša kolofo, dipaesekete, dithuthuthu, dithapo tša mogala le tša mohlagase le dibopego tša tšhipi tše bjalo ka diphaelone le difekefeke.
- Ge o le ka ntlong ge go na le ledimo dulela kgakala le mafasetere. O se ke wa:
 - Swara selo sa metale
 - Šomiša didirišwa tša mohlagase
 - Šomiša mogala,
 - Hlapa ka gare ga pafo goba šawara
- Ge o le leetong, dula ka senamelweng.
- O se ruthe ge go na le matlakadibe.
- O se raloke papadi efe goba efe efe ge go na le matlakadibe. Baraloki ba kolofo le bareadihlapi ba kotsing ye kgolo.

Mamogašwa ka gona, o diragala lerung gomme o sepela bjalo ka ponagalo ye e bonagalago ye bjalo ka fanele go tloga lerung go ya lefaseng. O ka ba ka mekgwa ye e fapaganego gomme ka nako tše dingwe o swana le fanele ye tshesane, goba bjalo ka silintere gomme ka nako tše dingwe bjalo ka seripa sa mogala sa go lekelela motheong wa leru go ya lefaseng. Fanele ye e bonagalago e na le marothodi a meetse ao a bopegilego faneleng ka baka la phokafalo. Kgauswi le lefase ge lerole, matlakala le ditlakala tšeo di fokago, gantši go na le sesesedi se maatla.

Molagare wa fanele, palogare ya wona e nnyane go dimitara tše lekgolo, fela memehlake ye mengwe ke ye megolo ka

molagare wa go feta km ye 1. Mosepelo wa moya go mamogašwa gantši o bjalo ka ledimo, ka mantšu a mangwe, mo go Seripagarefase sa Borwa, phefo e fokela mmagojeng go wona. Gantši ntlha ya fanele e kgoma bogodimo bja lefase ka metsotswana e mmalwa fela, fela go na le fa go bonwego gona gore go bile bokagodimong bja botelele bjo bo fetago iri.

Botlalokgolo bja lebelo la phefo mo go mamogašwa gantši le magareng ga 120 le 360 km/i, e upša le ba le maatla go feta 432 km/i. Kgatelelo ya ka faneleng e tlase kudu go feta kgatelelo ye e lego tikologong ya lefaufau.

Tshenyo ya thoto gantši e bakwa ke diphefo tše maatla kudu, gagolo ge di foka ka maatla a magolo go feta 144 km/i. Diphapano tša kgatelelo magareng ga bokagare le bokwantle bja mamogašwa di na le seabe gannyane tshenyong, kudukudu dikagong tše mafasetere le mamati a tšona e tswaletšwego. Ge mamogašwa e sepela go putlaganya moago woo, kgatelelo ye e lego moagong e godimo kudu go feta kgatelelo ya ka ntle. Phapano ya 69 hPa e baka kgatelelo mo go siling ya metara wa 3 ka 3 ye e lekanango le boima bja kimelo ya go feta 6 000 kg. Boima bjoo bo ka bakla tshenyo ye kgolo gomme mo mabakeng a mangwe marulelo ka moka a moago a ka kukega goba maboto a wela ka ntle.

Lehlakore le le kgahlišago ka mamehlake ke modumo wa yona wo o fapanego woo e e dirago Batho bao ba o kwelego ba o hlaloša bjalo modumo wa "diterene tše sekete", "go bobola ga dinose tše milione" gobaa "modumo wa difofane tše kgolo".

Magato a tšhireletšo a mamogašwa

- Ge o bona mamogašwa, eya moagong wo o akantšwego pele goba eya bogareng bja ntlo ya gago gomme o tsene ka tlase ga fenitšhara ye maatla, e bjalo ka tafola.
- Etšwa ka dinamelweng, kharabene le dintlo tša go thetha, ka baka la gore di ka šutha, menoga goba tša senywa ke diphefo tše maatla le ditlakala tše di fofago.
- Tloga mafasetere, ka gobane digalase tše di fofago le ditlakala di baka mahu a mantši.
- O se leke go šia mamogašwa ka lebelo ka sefatanaga sa gago. Se tlogele ka bonako gomme o nyake seširelo.
- Ge o ka go swara o le ka ntle moo go bulegilego, robala fase ka lengopeng goba ka moleteng eupša hlokomela ge go na le pula ye maatla.

3. Ledimo la molatšatši

Ntle le mamogašwa, go na le ponagalo ye nngwe ya boso ya go senya yeo e diragalago lefaufaug gomme e tsebagala ka maina a a fapanego ka dinageng tše di fapanego. Mo re šupetša ledimo la molatšatši lelo le tsebjago ka Borwa bja Aforika e le saeklone ya molatšatši. Ka Amerika e bitšwa harikheine gomme ka Asia e bitšwa thaefune.

Saeklone ya molatšatši e huetša boso bja Afrika Borwa, gantši e thoma bofelong bja selemo, kgauswi le ekhweita, kaLewatleng la India magareng ga 5°B le 10°B. Mathomong ledimo le sepela ka go nanya thokong ya borwa-bodikela go tloga mo go ekhweita, eupša morago le retoge gomme le sepele ka pela ka thokong ya borwa bohlabela ka khuetšo ya diphefo tše maatla tša bodikela. Meetse a lewatle a go fiša a molatšatši a hlola moya wa bošidi godimo ga lona go dira themperetšha ya bonnyane 27°C. Maemo a go ba le kgonagalo ya go fetoga lefaufaug a dira gore moya o bošidi o hlatloge ka tsepamo gomme se se hlola tshepedišo ya kgatelelo ye fase ka phokafalo ye kgolo le popo ya maru godimo ga lefelo. Seboka se segolo sa maatla a phišo, seo se tsebegago bjalo ka phišo ye e letšego, se a lokollwa ka nako ya tshepedišo ya phokafalo gomme se se šoma bjalo ka mothopo wa maatla go saekloune yeo y amolatšatši.

Ka go Seripagarefase sa Borwa tikologo ya moya go dikologa ledimo ka gojeng gomme maru a gola ka pharologantšho ya mapanta a go nyokagana ao a sepelago ka go la go ja mo mojeng ka phefo ka gare ga ledimo. Mapanta a go nyokagana a bipilwe gantši ke Marutlhagana le Maru a a kitlanego ao a ka fihlelelago bogodimo bja 12 km gomme a ka khurumetša bokgole bja thapamo ya go fihla go 700 km. Palogare ya

lephelo la ledimo la molatšatši ke matšatši a 9, eupša maemong a fetišago le ka tšea dibeke tše 3 go ya go tše 4.

Madimo a molatšatši a na le gape dipharologantšho tša sebopego. Mo bogareng bja ledimo moya o omile gomme o ya tlase go tšwa godimo go ya bogodimong bja lefase. Se se dira gore go be le lefelo leo go se nago maru go lona le moo go nago le diphefo tše di thotšego. Lefelo le le bitšwa leihlo gomme le nyakile go ba go tloga go 30 go fihla go 50 km ka bophara. Ge leihlo le thotše, lefelo la go dikologa leihlo ga le a thola. Mo diphefo tša ledimo di foka ka mabelo a magareng ga 120 le 200 km/i.

Ledimo la molatšatši le pharologantšhwa go ya pele ka pula ya godimo ye e ka tlišago meetsefula. Diphefo tša ledimo di hlola maphoto a godimo gomme a tlale go fihla go dimetara tše 12 gomme se se ka hlola tshenyo e kgolo ditoropong tša mabopong.

Morago ga gore ledimo la molatšatši le tle lefaseng, le kgaolwa go mothopong wa lona wa maatla le kgohlang yeo mosepelo wa moya o e itemogelago ya dira gore bogale bja ledimo bo fokotšego go fihla le nyelela taa morago ga nakwana.

Ngwaga o mongwe le o mongwe lenaneo la maina ka tatelano ya dialefabete le a dirwa go tloga ka moo madimo a rewago maina bjalo ka ge a diragala. Mathomong go be go šomišwa maina a basadi fela, eupša matšatši a le maina a banna a šomišwa. Ledimo la molatšatši leo le ilego la hlola tshenyo gagolo ka KwaZulu-Natal, e be e le Domonia ye e hlotšego tshenyo ye kgolo ka Pherekong 1984.

4. Mafula

Mafula a diragala ge meetse a elela go feta meela ya yona ye e tlwaelegilego e bjalo ka meela le diphaphekelatšhila tša mantleledi. A ka diragala ge pula e ena sebaka se setelele ka dipula tše maatla tšeo di tšwelelago ka mokgwa wa mafula tšeo di sepelago gantši le mafula a maatla.

Magato a tšhireletšo a mafula

- Ge go kgonega dula ka ntleng gomme o tšwe mebileng
- Theeletša ditemošo tše di kgethegilego seyalemyeng goba thelebišeneng.
- Efoga go tshela dinoka le meela ye e tletšego, fao meetse a lego ka godimo ga dikgokgoilane gona
- Eya mafelong a godimo ge go na le kgonagalo mafula.
- Ge mafula a go thibetše o le ka sefanageng, se tlogele gomme o ye lefelong la godimo.
- Ke meagong, šuthišetša dilo tše bohlokwa lefelong le le bolokegilego godimo ga boemo bjo bo holofetšwego bja mafula.

Dinoko tše tshela fela tša meetse a mafula a go elela ka pela a ka go wiša gomme botebo bja dinao tše pedi di tla phaphamatša sefatanaga sa gago. O SE KE wa go sepela, go rutha goba go otlela ka meetseng a ka pela ao. EMA! Boela morago gomme o tšee tsela ye nngwe.

- Tima mohlagase ntlheng ya kabo ya moago.
- Kua magaeng šireletša/iša diphoofolo lefelong le le bolokegilego gomme le le godimo.
- Tlogela legae la gago ka pelapela ge go digelwa gore o tloge fao, pele phihlelelo e kgaolwa ke meetsefula.
- O SEKE wa otlela mmileng wo o tletšego meetse. Ga o tsebe gore tebile go fihla kae goba mmila o gogotšwe ke meetse.
- Ge sefatanaga se tima, se tlogele ka bonako gomme o nyake lefelo la godimo.
- Ela hloko gagolo bošego ge go le bothata go lemoga dikotsi tša meetsefula.

5. Diphefo tše maatla

Diphefo tše maatla gantši di diragala dikgaolong tša mabopo, eupša gape gantši ge go na le matlakadibe ka mekgwa ye e fapanego. Diphefo tše di diragala ka ponyo ya leihlo gomme di ka hlola tshenyo, gagolo ge di eba gona ka baka la mamogašwa.

Magato a tšhireletšo a diphefo tše maatla

- Dula ka ntleng ge go kgonega kgole le mafasetere ao a bulegelago fao diphefo tše maatla di tšwago gona.
- Theeletša ditemošo seyalemyeng goba thelebišeneng.
- Ge o sepela ka senamelwa, hlokomela diphefotšokotši tša ka pejana, gagolo ka gare ga meago.
- Hlokomela kgonagalo ya mehlare ye e welego goba megala ya mohlagase le ditlakala tšeo di fofago fofago.
- Diketswana di swanetše go tloga lewatleng gomme di nyake seširelo sa boemakepe, molomonoka goba kou ye e šireleditšwego.

Dihlare tšeo di tšwago dinageng tša ka ntle di kumolwa bonolo ke diphefo tše di maatla, gagolo morago ga sebaka se setelele sa pula. Bjala dihlare tša tlhago tikologong ya gago.

6. Go tonya le lehlwa

Go tonya ga phefo ya godimo, go wa ga lehlwa, sefako, le dithemperetšha tša go tonya di hlagiša kotsi go bao ba bago leetong goba bao ba sepelago ka ntle gape motho o swanetše go apara diaparo tše di loketšego maemo a boso.

Go otlela maamong ao a nago le lehlwa

Keletšo ye kaone ya go otlela maamong a boso bjo a mabe ke go se otlele le gatee, efoga go otlela gomme o iphe nako ye e okeditšweng go fihla fao o yago gona.

Magato a tšhireletšo

- Dula ka ntleng ge go kgonega
- Theeletša ditemošo seyalemyeng goba thelebišeneng.
- Ge o sepela ka ntle apara diaparo tše di borutho.
- Ge go tonya kudu khurumetša molomo wa gago go šireletsa maswafo mo moyeng wa go tonya.

- O se ke wa nwa tagi, dino tša khafaine goba go kgoga motsoko ge o le ka ntle moo go tonyago kudu. Go dira dilo tše ka moka go hlohloletša bolwetši bja go ba le themperetšha ya tlase ya mmele le go tsenwa ke phefo.
<http://www.outdoorplaces.com/Features/Mountain/hypothermia/index.html>
- Šireletša diruiwa tše nnyane phefong ka go di tsenya ka ntlwaneng.

Dinamelwa tše ntši gantši di a palelwa ke go sepela ditseleng tša dithabeng ka baka la gore ga ba hlokomele ditemošo tša boso tšeo di gašwago sealemyeng le thelebišeneng.

Magato a tšhireletšo

- Fokotša lebelo la gago gomme o tlogele sebaka se se ntši sa go ema. O swanetše go tlogela bonnyane sebaka gararo go feta ka mo go tlwaelegilego gare ga gago le sefatanaga se se lego pele ga gago.
- Porika gabonolo go efoga go thelela. Ge maotwana a gago a thoma go inotlela, nolofatša poriki.
- Tšhuma mabone a gago go oketša ponagalo go baotledi ba bangwe.
- Boloka mabone a gago le sethibelaphefo tša gago di hlwekile.

- Šomiša dikere tša fase go boloka go goga, gagolo dithabaneng
- Ela hloko kudu maporogong, makgahlanong le mebileng ye e sa šomišwego gantši, yeo e tla bago le lehlwa pele. Le dithemperetšheng tša go tonya kudu, ge maemo a le meetse, o ka kopana le lehlwa le mafelong ao a nago le morithi goba mebileng ya ka ntle e bjalo ka maporogo.
- O se tšeye gore senamelwa sa gago se ka emela maemo ka moka. Le difatanaga tša go otelwa ka maotwana a mane le a ka pele di ka kopana le mathata mebileng ye e nago le lehlwa.

7. Kgodu ye koto/ye e kitlanego

Kgodu ye koto goba ye e kitlanego e ka fokotša ponagalo yeo e tla dirago ditshenyō tše kgolo go sephethephe the dikotsi.

Kgodu le mabone di ka hlola boiphoro bja ponagalo bjoo bo ka hlolago dikotsi. Dinyakišišo di bontšha gore batho ba gogwa ke mabonepanyapannyi ao a ka dirago dikotsi Ka gona efoga go šomiša mabonepanyapanyi a tšhoganyego ntle fela ge go hlokalaga.

Magato a tšhireletšo

- Ema ka ntle ga tsela ge go kgonega
- Theeletša ditemošo seyalemoyeng goba thelebišeneng.
- Ge o otlela mouwaneng, fokotša lebelo gomme o tšhume mabone a gago a magolo. E SEGO mo go kganya.
- Dira bonnete bja gore o a bonwa
- O seke wa ema gare ga tsela
- Šomiša thoko ya ngele ya tsela bjalo ka tlhahli go e na le mola wa gare, go efoga go thulaa le dinamelwa tše di tlogo goba go

hlokomološwa ke mabone a tšona a magolo.

- Ka mehla šomiša setlošaetlwa sa gago le diwaepara tša winskrini maemong a mouwane go boloko mafasetere a gago a hlwekile.
- Hlokomela spidomitara sa gago gomme o lote lebelo la go nany, la go se fetoge.
- Gopola gore baotledi ba bangwe ga ba kgone go bonela kgole le gore mouwane o ka dira gore ditsela di thelele.
- Lemoša e sa le nako, gomme ge o šomiša diporiki tša gago, o se di tlogele.

8. Pipelo ya godimo le lephoto la phišo

Tšhupane ya pipelo: Ge themperetšha le monola di le godimo ka nako e tee, bokgoni bja batho bja go tšidifatša mebele ya bona ka go fufulelwa bo a fokotšega. Se e ka ba tšhošetšo ye kgolo.

Themperetšha ka sefatanageng e ka ba go feta dikgato tše 10 godimo go feta ka ntle. O se tlogele diruiwaratwa goba bana ka difatanageng, kudukudu maemong ao a fišago.

Magato a tšhireletšo

- Dula ka ntlong ka phapošing ye e tšidifetšego kgaufi le sefephlamoya ge go kgonagala.
- Batšofe le balwetši ba swanetše go ithokomela kudu.
- Theeletša ditemošo seyalemoyeng goba thelebišeneng.

- Emiša mešongwana ya ka ntle ye boima ge o eletšwa go dira bjalo.
- Efoga go raloka dipapadi
- Aparaparaparo tše di bofefo.
- Enwa diela tše ntši, eupša E SEGO tagi, ka gobane tagi e omiša mmele go ya pele.

9. Maemo ao a loketšego a phatlalatšo ya mello yeo e tšhabago

Ge go na le dipaka tše telele tša go se ne ga pula goba pula ye nnyane ka diphefo tša go fiša tše di omilego, mello ya tlhaga e ka thoma gomme e ka phatlalala ka bonako.

Mello ya tlhaga e diragala gantši marega bogareng bja naga ya rena.

Diphefo ke dibešwa tša mello ya tlhaga.

Ge temošo e fiwa ke Tirelo ya Boso ya Afrika Borwa, go ganetšwa ke molao go gotša mello ya ka ntle.

Magato a tšhireletšo

- Theeletša ditemošo seyalemoyeng goba thelebišeneng.
- O se gotše mollo mo go bulegilego
- O se lahle marago a disekerete ka ntle ga difatanaga goba tlhageng
- O se lahle mabotlolo hlageng ka gobane a ka thoma mello.
- Bega mello ye mengwe le ye mengwe ka bonako.

Megala ya tša Boso: 082 162

083 123 0500

Tirelo ya SMS: *120*555#

Wepsaete: [www .weathersa.co.za](http://www.weathersa.co.za)

Wepsaete ya Selfoune: www .weathersa.co.za/m

Re latele go T witter: @SA WheatherServic

**South African
Weather Service**

